

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי - ציון מזרחי בן צביה ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו)

כניסת השבת: 19:02

ערש"ק יב' מנחם-אב תשע"ד (8.8.14)

יציאת השבת: 20:12 ר"ת 20:52

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף" (דברים ה', יט')

על הכתוב במעמד הר סיני (שמות יט', א'): "ביום הזה באו מדבר סיני - לא היה צריך לכתוב, אלא ביום ההוא. (ו) מהו 'ביום הזה'? (אלא, בא הכתוב ללמדנו), שיהיו דברי תורה חדשים עליך, כאילו היום נתנו. וכן למדנו בגמרא (ברכות סג'): "הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם. וכי אותו היום נתנה תורה לישראל? והלא אותו יום, (סוף) ארבעים שנה היה? אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר סיני... (דבר אחר) 'הסכת' - עשו פתות פתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה". (נמצא מכאן, שהמלה "היום" רומזת לנו על "התחדשות" של התורה. דהינו, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו נתנו היום). אם כן, צריכים אנו לדעת, איך אפשר להגיע לכך שבכל יום יהיו דברי התורה כחדשים בעינינו כאילו נתנו היום?

ויש לומר, שהנה, כתוב בפרשת "ואתחנן" (דברים ה', יט'): "את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף". פרש רש"י זצ"ל, בשם התרגום: "ולא יסף" קול רב ולא פסק. שכן, דיבורו של הקב"ה הוא נצחי, ואינו נפסק לרגע. לכן, נמצא, שאפשר לקבל את התורה בכל יום, אלא שצריך האדם לזכור את הגוף החומרי כדי לקלוט את הדיבור הנצחי של ה' יתברך במתן תורה. ועל-כך רמזו חז"ל (אבות פ"ו, מ"ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב" - וזוהי הבת קול של מתן תורה, שיוצאת מהר חורב (=הוא הר סיני) בכל יום ויום, ואינה מפסקת לעולם.

ועתה, בא וראה מה שכתב הט"ז (או"ח סימן מז', ס"ק ה'): "ונראה לי... שתקנו חז"ל לחתום (את ברפת התורה במלים) 'נותן התורה', שיש במשמעותו לשון הווה, ולא 'נתן' בלשון עבר... (פיון) שהוא יתברך נותן לנו תמיד, בכל יום, (את) תורתו. דהינו, (פיון) שאנו עוסקים בה, וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים". לפי המבואר, הפונה כאן היא, כי אותו 'קול גדול ולא יסף' ממשיך להדהד בחללו של עולם. ומי שמתנגע בתורה, זוכה הוא לקלוט את הקול של מתן תורה כביום נתינתה, ועל-כן תקנו חז"ל לברך "נותן התורה", בלשון הווה.

לפי זה יובן היטב מה שכתב הרה"ק, המקובל האלקי מהרי"א מקמארנא זיע"א, ב'היכל הברכה' ("ואתחנן" דף כח): "העידו על מרן הקדוש... חיות נפשנו, אור זורח... הבעש"ט, (ש)כשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים, היתה אש מלהטת סביבותיהם. (והיו) מתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת 'אנכי ה' אלקיך' מפי ה' יתברך, וזה ידוע ומפורסם הרבה".

מבואר מכאן, כי הבעש"ט הקדוש העלה וזכר את תלמידיו עד כדי כך, שזכו לשמוע ממש את קול ה' יתברך במעמד הר סיני, כאשר נתן לישראל את התורה, ממש כביום נתינתה.

הנה כי כן, מבואר מה שדרשו חז"ל: "שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו". שכן, באמת, התורה ניתנת מחדש בכל יום, בקולו של הקב"ה, אשר לא נפסק לעולם. אלא, שצריך לעמול ולהתנגע בתורה, עד שזוכה האדם לשמוע את קולו של הקב"ה במתן תורה, כאילו נתנה היום.

על-פי זה יאיר לנו להבין מה ששנינו בגמרא (סנהדרין צח), שרבי יהושע בן לוי שאל את המשיח, מתי הוא יבוא. והשיב לו המשיח "היום". וכאשר עבר היום, והמשיח לא הגיע, התלונן רבי יהושע בן לוי לפני אליהו הנביא, ואמר לו, שהמשיח שקר לו. והשיב לו אליהו, שהמשיח התפון לומר לו שיבוא "היום" אם בקלו תשמעו.

כלומר, אם תזכו לקיים את התורה, בבחינת "היום", שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו היום נתנו, וזה אפשרי רק "אם בקלו תשמעו" - שתשמעו את קול ה' במתן תורה שלא פסק, רק אז יבוא המשיח. פיון שבאנו לידי כך, נוכל להבין את הקשר בין הצרופ של חדש אב, שהוא "הויה", היוצא מראשי התיבות:

"הסכת ושמע ישראל היום". שהרי, מפסוק זה, "הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך", דרשו חז"ל, שצריך לעסוק בתורה בכל יום ויום, כאילו נתנה היום. ובכך תלויה הגאולה העתידה, כפי שהשיב מלך המשיח לרבי יהושע בן לוי, שיבוא "היום אם בקלו תשמעו" – אם נעסוק בתורה בהתחדשות, בבחינת "היום". לכן, דוקא בחדש אב, שבו חרבנו שני בתי המקדש, שולט הצירוף של "הויה", היוצא מראשי התיבות של הפסוק **"הסכת ושמע ישראל היום"**. וזאת, כדי ללמדנו, שאם נרצה לתקן את חרבנו בית המקדש, עלינו לקיים מה שרמזו בכתוב: **"הסכת ושמע ישראל היום"**. הנה, מלשון "הסכת" דרשו חז"ל: "הסכת" – עשו כמות פתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה". וזהו תיקון לשנאת חינו, שגרמה לחרבנו בית המקדש. ומלשון **"היום"** דרשו חז"ל: לעסוק ולקיים את התורה, כאילו נתנה היום, ובוזה תלויה הגאולה, שתבוא "אם בקלו תשמעו". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"** (דברים ו' ד')

ידוע מנהג ישראל להניח את היד על העינים, ולכסותן, בשעת קריאת **"שמע ישראל"**. וצריך להרים את העינים (המכוסות) כלפי מרום, כפי שכתוב בתיקוני הזוהר (תיקון מט', פה), שראשי התיבות של **"שמע"** הוא **"שאו מרום עינכם"** (ישעיה מ', כו).

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע צריכים אנו לכסות את העינים כאשר אומרים **"שמע ישראל"**? לפי המבואר בשלחן ערוך (שו"ע יז), נתינת היד על העינים לכסותן היא בכדי שלא תתבלבל פנתו של האדם בשעת קריאת **"שמע ישראל"**.

ומוסיפים חז"ל, שהיות וייחוד ה' אלקינו ה' אחד הוא רמז שצריך לעבוד רק לה' יתברך שהוא אחד, ולא לזולתו – לכן מכסים אנו את העינים, לרמוז שצריך, לא לראות במחשבותינו שום אדם, כי אם השכינה בלבד, בבחינת **"עין לא ראתה אלהים זולתך"**.

ויש עוד להוסיף, שאנו מכסים את עינינו ב"קריאת שמע", כדי להורות בזה, שלא ללכת שולל אחרי ראית העינים הגשמיות, כיון שלעיתים בעולם הזה, החומרי והגשמי, טחו עינינו הגשמיות מראות את האמת, ש"כל דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). (רק לעולם הבא נזכה לראות את התמונה המלאה, ונראה שהכל כאן היה לטובה – ונברך גם על הרעות שעברנו בעולם הזה "ברוך הטוב והמטיב").

והנה, כאשר האדם מקבל עליו על מלכות שמים בכל כונת המוח והלב, וגם מצרף הוא את היד, שהיא חלק המעשה של האדם, מצטרפים יחד כלי המחשבה וכלי המעשה של האדם לקבלת על מלכותו יתברך, וזה קבלת על מלכות שמים אמיתית ושלמה. וכפי שרמזו באיוב (ג', מא'): **"נשא לבבנו אל כפים אל בשמים"**. נפלא לפי זה לדעת, שפסוק הייחוד **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"** עולה לגמטריה של 1118, בדיוק כפי הגמטריה של חמשת אצבעות האדם. הנה, אצבע (=163), בהן (=57), אמה (=46), קמיצה (=245), זרת (=607) – ביחד 1118. לומר לך שקבלת על מלכות שמים, היא עם כל חמשת האצבעות.

בענין זה של כיוון העינים, אומר "כסא רחמים", כאשר מניחים את היד על העינים, צריך להניח זרת על עין שמאל כנגד האות דל"ת (שד"י), ואגודל על עין ימין, כנגד האות יו"ד (שד"י), ואצבע ואמה וקמיצה על המצח, כנגד האות שי"ן (שד"י). (שאז מתקבל השם שד"י שלם), כדי לתקן מלכות שד"י.

"וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי" (יחזקאל ל"ג יג)

מסופר בגמרא על פועליו של רב נחמן, שהיו חופרים באדמה, ושמעו צעקה מתוך האדמה, נבהלו מאד, והלכו לספר את הדברים לרב נחמן. הלך רב נחמן וראה שקבור שם אחד התנאים, ועיניו פקוחות. התחיל לדבר עמו, ושאל אותו לשמו, והלה אמר לו ששמו אחאי בר יאשיה. אמר לו רב נחמן: ולא אמר רב מרי, "עתידין צדיקים דהוון פּעפּרא?".

אמר לו רב אחאי: מיהו רב מרי? שאיני מפירו, ואיני חש לדבריו. אמר לו רב נחמן: והרי פתוב (קהלת י"ב יז): **"וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה"**. אמר לו: מי שלמדך קהלת לא למדך משלי, דכתיב (משלי יד): **"ורקב עצמות קנאה"** – כל מי שיש לו קנאה בלבו – עצמותיו מרקיבים, וכל מי שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבין. נגע בו רב נחמן, וראה שיש בו ממשות. אמר לו רב נחמן: אולי יבוא מר לביתי? אמר לו: גלית דעתך, שאפילו בנביאים לא למדת, דכתיב: **"וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם"** – שאין לנו רשות לעלות, עד שהקב"ה יעלנו. שאל אותו רב נחמן: והרי פתוב (בראשית ג', יט): **"כי עפר אתה ואל עפר תשוב"**? ענה לו רב אחאי: זה יהיה שעה אחת קודם תחית המתים...

"בני ציון"

"ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום" (ד' ד') (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו", נרשו חז"ל בגמרא (סנהדרין סו): "אין עוד מלבדו", אמר רבי חנינא: אפילו לדבר כשפים". (כלומר, אפילו בתוך הכשפים, בכוחות הטומאה, הוא יתברך נמצא ושולט).

ומספרת לנו הגמרא שם על מעשה שהיה עם רבי חנינא עצמו, שפעם אחת ראה מכשפה שהיתה הולכת אחריו, ולקחת עפר מתחת רגליו כדי להשתמש עם עפר זה ולהזיק לו (=לרבי חנינא) בכשפיה. ראה זאת רבי חנינא ואמר לה: אם תצליחי לקחת עפר, קחי ולכי, כיון שאינני מפחד מכשפים, שהרי "אין עוד מלבדו".

ופרש שם רש"י, שרבי חנינא התפונ באומרו "אין עוד מלבדו": "אם המקום (=הקב"ה) חפץ בי, לא תוכלי להרע לי, ואם תוכלי להרע לי - מאתו (יתברך) יצא (הדבר), ואני מקבלו".

ומקשה שם הגמרא, והלא לכשפים יש כח להזיק. שכן, אמר רבי יוחנן: "למה נקרא שמן 'כשפים'? (ומתרצת, כיון) שמכחישינו (=סותרים) פמליא של מעלה" (=דהינו, שיש לכשפים כח).

אם כן, איך לא פחד רבי חנינא מהאשה המכשפת? אלא, מתרצת הגמרא, שרבי חנינא "דנפיש זכותיה". דהינו זכותו היתה גדולה מאד, ואין הוא צריך לפחד מכישוף.

ומוסיף ה"נפש החיים" ואומר: "כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא ה' הוא האלקים האמיתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם, ובכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו... ואינו משגיח (האדם) כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא... ממילא יתבטלו מאליהם כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל".

וראוי להביא כאן את דברי הבעש"ט, האומר, שאם האדם יאמין באמונה שלמה שאפילו בהסתר הכי גדול, בצרה הכי גדולה שיש לו, שגם שם נמצא אלופו של עולם - ה' יתברך, הנה על-ידי כך, על-ידי אותה האמונה יזכה האדם להמתיק מעליו את הדין, ולהפוך את הצרה לישועה.

וכפי שמובא ב"לקט אמרי פנינים": "שמעתי ממורי, שאם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות... הקב"ה מסתתר שם, (ו)אין זו הסתרה כלל... מיד יתפרדו כל פועלי און, והרע נופל למטה, ונתגלה האור... אבל לפעמים 'אנכי הסתר אסתיר פני' - אסתיר גם את ההסתרה, עד (שהאדם)... אינו מרגיש שום חיות... ונשכח ממנו שהקב"ה שם איתו (בתוך הצרה), וזה הוא לו (=ודבר זה נחשב לו) כי פנה אל אלהים אחרים בהסתלקות אמונה ובטחון, ואז חל עונש. אבל כל זמן שהאדם (יהיה) דבוק באמונה שלימה בבוראו - לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) אהבה וחיבה".

מעשה יפתח לנו פתח להבין את עמק דברי רבי יוחנן, אשר באר את כח הכשפים, באומרו: "למה נקרא שמן 'כשפים'? (ומתריץ, כיון) שמכחישינו (=סותרים) פמליא של מעלה". דהינו, אם האדם מאמין באמונה שלמה שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, והוא הקובע ועושה הכל, ואין עוד מלבדו - אז אין לכשפים שום כח לעשות לו דבר המנוגד לרצון ה' יתברך.

אולם, מאחר ונתנה רשות הבחירה לאדם לבחור בין טוב לרע, לכן, כאשר האדם רודף אחרי הפסג והנהב וכל הבלי העולם הזה, יש לכוחות הטומאה את היכולת להפיל אותו ברשתם על-ידי שהם מכחישים לפניו את פמליא של מעלה. דהינו, שכל מה שנעשה בעולם הזה הוא מכוחם. ומכניסים בראשו מחשבת פיגול, שיש להם כח לפעול בעולם הזה כרצונם. ועל-ידי כך נופל האדם ברשתם, ושוכח את ה' יתברך, וממילא הוא גורם שתסתלק השגחת ה' ממנו, ונותן הוא ביד כוחות הטומאה את הכח להזיק לו...

ולכן מזהירה אותנו התורה הקדושה בפרשת "עקב" (דברים ה', יא): "השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך... פן תאכל

וְשִׁבְעַת וּבַתִּים טָבִים תִּבְנֶה... וְכֹסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה וְרָם לְבָבְךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ כַּחַי וְעַצְם יָדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה. וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנַתְךָ לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל".

הֵנָּה דְבָרִים בְּרוּרִים. הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְזַהֶרָה אוֹתְנוּ, שְׂמַחְמַת רִיבּוּי הַרְכוּשׁ וְהַמָּמוֹן, עֲלִילַת הָאָדָם לְשִׁכּוּחַ אֶת בּוֹרְאוֹ וְלִבּוֹא לְטַעוֹת, וְלַטַּעוֹן ש"כַּחַי וְעַצְם יָדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה". וְעַל-יָדֵי כֵךְ הוּא מְפָרֵד אֶת עֲצָמוֹ מִשְׂרַשׁ כָּל הַשּׂוֹרְשִׁים, הַקַּב"ה, וּמִבִּיא עַל עֲצָמוֹ חֲלִילָה נֶזֶק גָּדוֹל.

לְכֵן, אִם יֵשׁ לְאָדָם בְּטַחֲוֹן שְׁלָם בַּה' יִתְבָּרַךְ, שְׂאִין עוֹד מְלַבְּדוֹ שׁוֹם כַּח בְּעוֹלָם - אֲזִי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם כָּלָל לֹא יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ. שְׂכֵן, הַקַּב"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ מִשְׁגִּיחַ עָלָיו.

וְזֶהוּ מָה שֶׁפְּתוּב בְּפָרְשֵׁתְנוּ: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם". כְּלוּמָר, כָּל זְמַן שְׂאִתֶּם דְּבָקִים בְּמַחְשְׁבוֹתֵיכֶם בְּאִמוּנַת ה' וּבַהֲשִׁגְחָתוֹ, כִּי אֲזַי מוֹבְטָח לָכֶם ש"חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם". שְׂכֵן, הַשְּׁגַחַת ה' בְּאָדָם תְּלוּיָה בְּדְבִיקוֹת מַחְשְׁבָתוֹ בַּה'.

וְהֵנָּה, הַבִּאֵנוּ כָּבָר, שֶׁבְּסִידוֹר "לֵב שִׁמַּח" לַהֲרַה"ק רַבִּי חֲנוּךְ הָעֲנִיךְ מְאֻלְעֶסְקִיָּא (בְּשֵׁם חוֹתְנּוֹ כ"ק מְרַן הַשָּׁר שְׁלוֹם מְבַעֲלוֹ זִיע"א), שִׁישׁ שֵׁם קְדוּשׁ, "אֵעֵמ", וְהוּא הַשֵּׁם הַרְבִּיעִי מִ-עַב' שְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁ.

וְגִילָה הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א, כִּי שֵׁם זֶה מְסוּגָל לְבִטּוֹל כְּשָׁפִים. שְׂכֵן, שְׂרַשׁ הַכְּשָׁפִים וְכּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה הוּא מִ-ג' הָאוֹמוֹת, אָדוּם, עֲמוֹן מְאֻב - רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אֵעֵמ".

וְלִכֵּן יֵשׁ לוֹמָר, שְׁמָה שְׂאִמָּר רַבִּי חֲנִינָא לְאוֹתָהּ מְכַשְׁפָּה בְּסוּף דְּבָרָיו "אִין עוֹד מְלַבְּדוֹ" - רְאִשֵׁי תִיבוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ "אֵעֵמ" - הַתְּפוּן עַל-יָדֵי שֵׁם זֶה לְבִטּוֹל אֶת הַכְּשָׁפִים שֶׁל אוֹתָהּ מְכַשְׁפָּה.

וּמְצִינּוּ בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר, שֶׁכְּאֲשֶׁר מְזַכְּרִים אָנוּ בְּתַפִּילָה אֶת הַפְּסוּק: "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ", צְרִיכִים אָנוּ לְכַוֵּן עַל בִּיטוּל אַרְבַּעַת רְאִשֵׁי הַקְּלִיפָּה (=הַטּוֹמְאָה), שֵׁהֵם: עוֹן, מְשַׁחִית, אָף וְחַמָּה. וְכַפִּי הַכְּתוּב בְּזֶהָר (תִּיקוּן לו', ע"ה): "...וְהוּא רַחוּם דָּא (=זֶה) עוֹן, וְלֹא יִשְׁחִית דָּא (=זֶה) מְשַׁחִית, וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ דָּא (=זֶה) אָף, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ דָּא (=זֶה) חַמָּה". וּמְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (נְדָרִים ל"ב), שְׂמִשָּׁה הָרַג אֶת רֵאשׁ הַקְּלִיפָּה, חַמָּה, שְׂנֵאֲמָר (יְשַׁעִיָּה כו', ד'): "חַמָּה אִין לִי", וְנִשְׂאָרוֹ רַק ג' קְלִיפּוֹת - אָף, עוֹן, מְשַׁחִית - רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל אָדוּם, עֲמוֹן מְאֻב. וּבִיטוּלָם הוּא עַל יָדֵי שֵׁם "אֵעֵמ" רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "אִין עוֹד מְלַבְּדוֹ".

"וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם" (יִרְמִיָּה ל"א ט"ז)

רְאוּי לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי רַבֵּנוּ הָאֲרִיז"ל הָאוֹמָר (פְּרִי עֵץ הַחַיִּים תִּיקוּן חֲצוֹת): "...מְצִינּוּ שְׂנֵשְׁתַּבְּחוּ מְאֹד אוֹתְךָ הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה אַחַר חֲצוֹת. וּמָהוּ הַטַּעַם הַזֶּה? אֵדף הָעֲנָן הוּא, כִּי... רַחַל הַנְּקֻרָת עַקְרַת הַבַּיִת... בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה הִיא צוֹעֶקֶת וְשׂוֹאֶגֶת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ עַל חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמָר: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהֶם". וְגַם כֵּן הִיא נוֹתֶנֶת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת כָּל לַיְלָה... לְכֵן רְאוּי לְאָדָם לְשַׁתֵּף עֲצָמוֹ עִמָּה, לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂיהָ. לְכֵן צְרִיךְ הָאָדָם לְהַרְבוֹת וּלְבַכּוֹת וּלְצַעוֹק בְּכָל לַיְלָה עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה... וְחֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאַחַר כֵּךְ לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה. וְזֶה סוּד, דּוּד הַמְּלָךְ, שֶׁכָּל לַיְלָה הִיא עוֹסֶק בְּשִׁירוֹת וּבַתְּשַׁבְּחוֹת, לְסַעַע לְשְׂכִינָה".

מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הָאֲרִיז"ל, כִּי בְּכָל לַיְלָה רַחַל בּוֹכָה עַל מֵר הַגְּלוּת הַקְּשָׁה, אֵדף הִיא גַם אוֹמְרַת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל לַיְלָה. שְׂכֵן, לְמִירוֹת צַעֲרָה הַגְּדוֹל עַל בְּנֵיהָ שְׂגָלוֹ מְאַרְצָם, הִיא יוֹדַעַת וּמְאֻמִּינָה בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה ש"כַּל מָה דְּעַבִּיד רַחֲמָנָא - לְטַב עַבִּיד" (=כָּל מָה שֶׁהַקַּב"ה עוֹשֵׂה - לְטוֹב עוֹשֵׂה)". וּבְמַהֲרָה יִגָּאֵל אֶת בְּנֵיהָ, כְּפִי שֶׁהַבְּטִיחַ לָהּ הַקַּב"ה: "מִנְעִי קוֹלְךָ מִכִּי וְעִינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי... יֵשׁ תַּקוּהָ לְאַחֲרִיתֶךָ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם" - בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

"כִּפְדֵּי אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ" (ה' ט"ז)

אֶחָד מִזְקֵנֵי פְּרָשׁוּבֵרְג בָּא פַּעַם אֶל הַגָּאוֹן רַבִּי מִשֵּׁה סוּפֵר, בַּעַל ה"חֲתָם סוּפֵר", וְהִתְלוּן עַל בְּנוֹ, שְׂאִינוּ מְקִיָּם כְּלַפֵּי מִצְוֹת כִּיבוּד אָב, כְּרְאוּי לְאָבְרָךְ יִרְא שְׂמִים. מִיָּד זָמַן אֲלֵיו ה"חֲתָם סוּפֵר" אֶת הַבֵּן הַסוּרֵר, וְנִזְף בּוֹ עַל הַזְּלוּל שְׂנוּהַג הוּא כְּלַפֵּי אָבִיו, וּבֵין תְּשַׁאֲרַר הַשְּׁמִיעַ בְּאִזְנֵינוּ מִדְּבָרֵי חוֹז"ל עַל מִצְוֹת כִּיבוּד אָב וְאִם.

הָאֲבָרָךְ הָאֲזִין בִּירְאָת כְּבוֹד לְדַבְּרֵי הַגָּאוֹן, וּבְתוֹם הַטַּפְּת הַמוּסָר שֶׁהוֹשִׁמְעָה בְּאִזְנֵינוּ, הָעִיר בְּקוֹל נְכָאִים (=עֲצוּב): "מִנְעוּרֵי הַקְּפָדָתִי לְקִיָּם מִצְוֹת כִּיבוּד הוֹרִים, כְּפִי שֶׁמְדַקְדָּק אָנִי בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. אוּלַם לְאַחֲרוֹנָה הַשְּׁתַּנָּה יַחֲסִי הַנְּאוֹת כְּלַפֵּי אָבָא, הַמְּשׁוּפָּע בְּנְכָסִים רַבִּים, וְאִינוּ מְסִיעַ לִי בְּמֵאוּמָה לְפָרְנִסְתִּי וּלְפָרְנִסְתָּ בְּנֵי בֵיתִי".

"הָאֲמָנָם חֲדַלְתָּ לְקִיָּם מִצְוֹת כִּיבוּד אָב, מִשׁוּם שְׂאֲבִיךָ הַזֶּקֶן אִינוּ דוֹאֵג לְפָרְנִסְתְּךָ?" - קָרָא ה"חֲתָם סוּפֵר" בְּנִימָה שֶׁל רַגְזוֹ. לְאַחַר שֶׁהִיא קָלָה הוֹסִיף הַגָּאוֹן וְאָמַר: "צֵא וְרָאָה, שְׂאֲבוֹתֵינוּ נִצְטוּוּ עַל תְּרִי"ג מִצְוֹת - וּבְתוֹכָן גַּם מִצְוֹת כִּפְדֵּי אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ - וְכִשְׁהִיוּ מְהַלְכִים בְּמִדְבָּר, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְפָרְנִסָּה וּלְכַלְכָּלָהּ (שְׁהָרִי הַקַּב"ה סַפֵּק לָהֶם שֵׁם אֶת כָּל צְרִיכֵיהֶם: הַמֶּן, הַלֶּחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, הַבֶּשֶׂר, וּבְאֵר הַמַּיִם) - מִכָּאֵן נִמְצְאוּ לְמַדִּים, שֶׁהַבֵּן חָיַב בְּכַבּוּד אָבִיו וְאִמוֹ, אֲפִילוֹ כְּאֲשֶׁר אִינוּ נִהְנֶה מֵאָבִיו כִּהוּא זֶה... "שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!"